

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 319/2020-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ivana Fiačana a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Petra Straku podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. o možných dôvodoch jeho vylúčenia v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kubík, advokát, s. r. o., Staré Grunty 162, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Kubík, vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 977/2020, a takto

r o z h o d o l :

1. Zastupujúci sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Straka **n i e j e** vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 977/2020.
2. Toto uznesenie **n a d o b ú d a** právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia senátom Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie možných dôvodov vylúčenia a skutkový stav

1. Zastupujúci sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) Peter Straka listom zo 17. júna 2020 oznámil podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predsedovi ústavného súdu možné dôvody svojho vylúčenia v zmysle § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde vo veci ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), s ktorou sa stretol na viacerých pracovných a spoločenských podujatiach v rámci justície, vrátane neformálnych spoločenských posedení, ktoré skutočnosti môžu vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti v už označenej veci. V závere svojho oznámenia uviedol, že subjektívne sa necíti byť zaujatý a že v inej veci sťažovateľky (I. ÚS 289/2020; správne I. ÚS 245/2020) na základe obdobného vyjadrenia vylúčený nebol.

2. Vec bola pôvodne pridelená ako sudcovi spravodajcovi členovi senátu IV. ÚS Liborovi Duřovi, ktorý však bol z konania a rozhodovania v tejto veci vylúčený uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 289/2020 z 9. júna 2020. Keďže pôvodný sudca spravodajca bol v tejto veci z konania a rozhodovania vylúčený, stal sa členom štvrtého senátu ústavného súdu (IV. ÚS) jeho zastupujúci sudca Peter Straka [čl. III. ods. 1 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1].

3. Pokynom predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivana Fiačana zo 17. júna 2020 bolo oznámenie v súlade s čl. IV bodom 1. písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do senátu I. ÚS ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu a sudcovia Ivan Fiačan a Miloš Maďar (ďalej aj „príslušný senát“).

II.

Relevantná právna úprava a jej východiská v judikatúre ústavného súdu

4. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v ustanoveniach § 49 až § 52.

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

8. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je neustrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti, pričom ju možno posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Na jednej strane sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom vedomí, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho neustrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho neustrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba neustrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy

pri stranách v demokratickej spoločnosti [Padovani v. Taliansko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 26. februára 1993]. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo) [m. m. III. ÚS 24/05].

9. Ústavný súd už vo svojej predošlej judikatúre konštatoval, že z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul ESLP dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (porov. Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10. 1. 2012). Ako je už aj naznačené v bode 8, nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (porov. Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESLP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (porov. Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESLP z 9. 2. 2012, bod 87). Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavy, že istý sudca nie je nestranný, hľadisko namietateľa je dôležité, ale nie je rozhodujúce; rozhodujúce je, či tieto obavy môžu byť považované za objektívne odôvodnené (porov. Thorgeir Thorgeirson v. Island, sťažnosť č. 13778/88, rozsudok ESLP z 25. 6. 1992, bod 51).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

10. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégium sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

11. Sudca ústavného súdu Peter Straka uvádza vo svojom oznámení zo 17. júna 2020, že sa so sťažovateľkou stretol na viacerých pracovnospoločenských podujatiach v rámci justície vrátane neformálnych spoločenských posedení, pričom subjektívne sa necíti byť zaujatý.

12. V rámci dôvodov vylúčenia sudcu ústavného súdu ustanovených v § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde treba zdôrazniť, že predpokladom vylúčenia sudcu ústavného súdu je „*pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom*“, ktorý v prípade oznámenia sudcu ústavného súdu Petra Straku v danej veci naplnený nie je. Dotknutý sudca ústavného súdu, ako vyplýva z jeho oznámenia, nemá pomer k veci, nie je v príbuzenskom vzťahu so sťažovateľkou, ani nie je jej blízkou osobou, ani nie je v žiadnom vzťahu s jej právnym zástupcom pred ústavným súdom alebo pred všeobecnými súdmi.

13. Vychádzajúc z oznámenia sudcu ústavného súdu Petra Straku treba poznamenať, že v justičnom prostredí Slovenskej republiky býva bežné, že sa osoby, pôsobiace v právnickej profesii spolu stretávajú opakovane v obdobných procesných roliach, a to nielen ako sudca – sudca, ale napr. aj ako sudca - prokurátor, sudca – advokát, sudca - exekútor, sudca – vysokoškolský pedagóg a pod., a nie je vylúčené ani stretávanie sa sudcov všeobecných súdov so štátnymi úradníkmi Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, či už na poradách, seminároch, konferenciách alebo iných podujatiach, súčasťou ktorých môžu byť aj viac či menej formálne „spoločenské posedenia“. Skutočnosť, že pri týchto príležitostiach môžu medzi sudcami a inými osobami vznikáť profesijné priateľstvá, nemožno samu osebe považovať za spôsobilú narušiť jeho nestrannosť ako sudcu (pozri obdobne aj rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 16 Kss 1/2017).

14. Z oznámenia sudcu ústavného súdu Petra Straku nevyplýva, že by jeho stretávanie sa so sťažovateľkou presiahlo pracovne-profesijnú úroveň. Skutočnosť, že sa sudca ústavného súdu Peter Straka vo svojom predchádzajúcom pôsobení ako sudca všeobecného súdu stretával so sťažovateľkou ako štátnou tajomníčkou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky na pracovných a spoločenských podujatiach v rámci

justície, ako aj na neformálnych spoločenských posedeniach, tak v danom prípade nemožno považovať za spôsobilú narušiť jeho nestrannosť ako sudcu, a to aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP, v zmysle ktorej môže k vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania vo veci dôjsť iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

15. Príslušný senát ústavného súdu I. ÚS po prerokovaní dôvodov uvedených v oznámení zastupujúceho sudcu IV. senátu ústavného súdu Petra Straku vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 977/2020, ktoré sú totožné s jeho dôvodmi ako vo veci sp. zn. I. ÚS 245/2020, dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ani v tomto konaní tieto nie sú dostačujúce pre naplnenie predpokladov o jeho vylúčení z konania a rozhodovania v tejto veci, preto rozhodol o jeho nevyhlúčení z konania a rozhodovania v danej veci (bod 1 výroku tohto uznesenia).

IV.

K právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia

16. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

17. Vzhľadom na to, že vo veci ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 977/2020 je jej predmetom namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 ústavy a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, ústavný súd v senáte príslušnom na rozhodnutie o oznámení sudcov ústavného súdu o ich možnom vylúčení z veci sp. zn. Rvp 977/2020 rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde, že toto uznesenie o nevyhlúčení zastupujúceho sudcu IV. senátu ústavného súdu Petra Straku z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 977/2020

nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom, resp. senátom ústavného súdu (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu